



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 51/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti I., a. s. v likvidácii, K., zastúpenej advokátom JUDr. T. P., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11 Co 130/2010 z 15. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti I., a. s. v likvidácii, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti I., a. s. v likvidácii, K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. T. P., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 130/2010 z 15. júna 2011 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva:

«Krajský súd v Košiciach v konaní 11Co 130/2010-300, 7206206321 vyniesol dňa 15. 06. 2011 rozsudok... ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice II, č. k. 13C 31/2006 zo dňa 05. 09. 2007 a dopĺňací rozsudok 13C 31/2006 zo dňa 10. 03. 2008. V konaní sa naša obchodná spoločnosť domáhala určenia neúčinnosti právneho úkonu – dohody o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov uzavretej medzi už rozvedeným manželom PaedDr. M. U. CSc. a Ing. K. U...

Rozsudkom Okresného súdu... bol PaedDr. M. U. zaviazaný zaplatiť Dr. J. P. sumu 1 686 425,70 Sk s úrokom z omeškania, zmluvnou pokutou a trovami konania. Tento rozsudok sa stal právoplatným dňa 26. 07. 2005...

pohľadávku s príslušenstvom Dr. J. P. postúpil našej obchodnej spoločnosti...

Proti rozsudku Okresného súdu... sme podali odvolanie...

Prvostupňovému súdu bolo vytýkané, že nedostatočne, zistil skutkový stav, z ktorého vyvodil nesprávny právny záver... Nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, neodstránil rozpory medzi dôkazmi navzájom a nevyporiadal sa s rozporami a protichodnosťami vo výpovedi žalovanej Ing. K. U., na výpovedi ktorej naopak založil skutkové a právne hodnotenie v neprospech žaloby. Tak žalovaná ako aj žalobca sme navrhli súdu vypočuť ako svedka hlavného aktéra z dohody o BSM PaedDr. M. U... a aj keď súd nariadil jeho výsluch, nevedno prečo ho nevykonal. Uspokojil sa s akýmsi jeho prehlásením, či vyjadrením, ktorým... ničím k zisteniu rozhodujúcich okolností neprispel... Toto písomné vyjadrenie... nepredvolaného svedka... aj keď rozporuplné, pre žalobcu neprijateľné, pretože súdne konanie je ústne a nie písomné, bolo konajúcimi súdmi tolerované a považované za postačujúce.

Za najväčšiu chybu odvolacieho konania okrem paušálneho prevzatia skutkových a právnych konštatovaní prvostupňového súdu v jeho rozsudku považujeme odopretie – nevykonanie výsluchu PaedDr. M. U. ako svedka za prítomnosti účastníkov konania...

Tvrdenie odporkyne Ing. K. U. o tom, že nevedela o obchodoch a dlžobách svojho manžela PaedDr. M. U. vôbec nie je pravdivé. Základným dôvodom návrhu na rozvod

manželstva z roku 2004, ktorý podávala odporkyňa Ing. K. U. bol jej strach z jeho požičiavani si peňazí, v dôsledku čoho sa cítila finančne ohrozená. Dostatočne výstižné je aj tvrdenie Ing. K. U. v jej rozvodovom návrhu, že voči odporcovi – jej manželovi je začaté občiansko-právne konanie, v ktorom ho jeho bývalý obchodný partner žaluje o veľmi vysokú peňažnú čiastku. Jeho obchodným partnerom bol v tom čase Dr. J. P., ktorý manželovi žalovanej Ing. K. U. poskytol v roku 2003 finančnú pôžičku vo výške 1 686 425,70 Sk...

Pri podrobnej analýze výpovede... Ing. K. U. je zistiteľné, že táto svoje podstatné tvrdenia musela iba pod tlakom skutočností usvedčujúcich z klamstva pozmeniť a aj ich zmenila. Žalovaná pôvodne tvrdila, že nemala žiadne vedomosti o aktivitách svojho manžela a jeho pôžičkách, neskôr zmenila svoju vedomosť a uviedla, že spolu počas manželstva mali viacero pôžičiek, jednalo sa o finančné prostriedky, ktoré použil PaedDr. M. U. na podnikanie. Obdobne je to s vážnou okolnosťou preberania poštových zásielok. Spočiatku tvrdila, že žiadne doporučené súdne zásielky adresované jej manželovi nepreberala, neskôr si spomenula, že mala napr. v roku 2004 od manžela PaedDr. M. U. splnomocnenie na preberanie pošty adresovanej jemu. Na doručenkách od súdu nachádzajúcich sa v súdnom spise najprv tvrdila, že sa nejedná o jej podpis a až pri konfrontácii pod hrozbou expertízy podpisu sa žalovaná Ing. K. U. priznala, že na viacerých doručenkách je jej vlastnoručný podpis (Dôkaz – súdny spis OS KE II 13C31/2006, zápisnica o pojednávaní zo dňa 20. 06. 2007 a ďalšie zápisnice).

Z uvedených skutočností sa javí výpoveď odporkyne nevierohodná a nepoužiteľná na vytvorenie relevantného súdneho záveru.

Odvolací súd svojim právnym stanoviskom o nepotrebnosti vypočutia PaedDr. M. U. ako svedka porušil závažným spôsobom viacero zásad súdneho procesu. Zásada ústnosti, kontradiktórnosti, materiálnej pravdy, bezprostrednosti, zásada rovnosti účastníkov konania. Akceptovanie týchto zásad prispieva k dôkladnejšiu zisteniu skutkového stavu ako dôležitému predpokladu spravodlivej ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov konania...

Namietaný rozsudok... odvolacieho súdu v odôvodnení nereaguje na nami uplatnené námietky v odvolaní a tým podľa vyššie uvedeného názoru nesplňuje požiadavky vyplývajúce z čl. 6, ods. 1 Dohovoru, ani z čl. 46 Ústavy SR, keďže nedostatočným

a nepreskúmateľným spôsobom odôvodňuje odmietnutie vypočutia navrhovaného svedka PaedDr. M. U. súdom...

Z rozsudku Krajského súdu v Košiciach vyplýva: „Okresný súd nepovažoval za potrebné a efektívne vykonať dôkaz výsluchom svedka dlžníka PaedDr. M. U. k otázke prečo dlžník pri uzatváraní dohody o vyporiadaní BSM uviedol, že nemá žiadne záväzky, pretože akékoľvek objasnenie tejto skutočnosti nie je podstatné pre konanie a preukázanie vedomosti žalovanej o úmysle dlžníka ukrátiť uzavretím dohody veriteľa“.

Sme opačného názoru, lebo pre určenie neúčinnosti dohody o BSM vo vzťahu k našej obchodnej spoločnosti je vedomosť odporkyne o uvedenom zámere rozhodujúca. Zvlášť keď odvolací súd v rozsudku tvrdí, že dôkazné bremeno preukázať, že dlžník uzavrel dohodu o vyporiadaní BSM a vedomosť odporkyne o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa – žalobcu zaťažovalo žalobcu.

Paradoxné je na tom to, že žalobca má niečo významné dokázať v súdnom konaní a súd mu to zámerne znemožní nevykonaním dôkazu.

Krajský súd v Košiciach vo svojom rozsudku ústavne nekonformné vykladal a aplikoval ustanovenie §-u 120, ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku /aj okresný súd/, keď nevykonal náš návrh na dokazovanie, ktorý spolu s iným vyhodnocovaním ostatných dôkazov mohli privodiť náš úspech v uvedenom spore.»

Sťažovateľka poukazuje na rozhodnutie „Ústavného súdu SR vysloveného vo veci sp. zn. I ÚS 350/2008 v prípade, že súd odmieta vykonať účastníkom navrhovaný určitý dôkaz, jeho zákonnou povinnosťou v odôvodnení rozhodnutia uviesť, prečo nevykonal navrhnuté dôkazy“.

Sťažovateľka tiež poukazuje na to, „že svedok PaedDr. M. U... sa mal vyjadriť nielen ku meritu veci... ale aj o svojom vzťahu ku odvolaciemu Krajskému súdu v Košiciach (táto skutočnosť bola predmetom námietky zaujatosti voči odvolaciemu senátu...)“.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo I. a. s. v likvidácii na súdnu ochranu podľa čl. 46, ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6, odd. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 11Co 130/2010-300, 7206206321 zo dňa 15. 06. 2011 porušené bolo.

2. Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co 130/2010-300, 7206206321 zo dňa 15. 06. 2011 a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. I. a. s. v likvidácii priznáva trovy konania, ktoré Krajský súd v Košiciach je povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. T. P. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým

zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že uvedené zákonné ustanovenie rozlišuje okrem iného aj osobitnú kategóriu návrhov, ktorými sú návrhy „zjavne neopodstatnené“. Týmto zákon o ústavnom súde v záujme účelnosti a procesnej ekonomie poskytuje ústavnému súdu príležitosť preskúmať v štádiu predbežného prerokovania sťažnosti (§ 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde) možnosť jej prípadného odmietnutia jednak na základe obsahu namietaných právoplatných rozhodnutí, charakteru namietaných opatrení alebo iných zásahov, ktorými malo dôjsť k porušeniu základných práv alebo slobôd navrhovateľa, a z nich vyplývajúcich skutkových zistení a jednak tiež na základe argumentácie, ktorú proti nim sťažovateľ v návrhu uplatnil.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 300/08).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 13 C 31/2006 z 5. septembra 2007 a doplniací rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 C 31/2006 z 10. marca 2008 o zamietnutí návrhu sťažovateľky na určenie neúčinnosti právneho úkonu.

Sťažovateľka ešte pred podaním sťažnosti napadla rozsudok krajského súdu dovolaním, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 5 Cdo 194/2011 z 15. decembra 2011 tak, že dovolanie odmietol. Ústavný súd konštatuje,

že sťažovateľka postupovala v súlade s judikatúrou ústavného súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), a preto je jej sťažnosť prípustná.

Podľa sťažovateľky krajský súd porušil ňou označené základné a iné právo tým, že bezdôvodne nevykonal navrhnutý dôkaz – výsluch PaedDr. U. a nesprávne vyhodnotil dôkaz – výsluch Ing. U.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Predmetom sťažnosti v tejto časti je tvrdenie sťažovateľky, že okresný súd a následne aj krajský súd nesprávne vykladali ustanovenie § 120 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a odmietnutie vykonania dôkazu – výsluchu PaedDr. U. nedostatočne odôvodnili.

V odôvodnení rozhodnutia je všeobecný súd povinný odpovedať na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu

uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (Garcia Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

Navrhovanie dôkazov je právom a zároveň procesnou povinnosťou účastníkov konania, avšak len súd rozhodne, ktorý z označených, resp. navrhnutých dôkazov vykoná. Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci všeobecného súdu korigovať návrhy účastníkov na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. V prípade, že súd odmietne vykonať určitý účastníkom navrhovaný dôkaz, v zmysle § 157 ods. 2 OSP uvedie, prečo dôkaz nevykonal.

Ústavný súd posudzoval, či odôvodnenie krajského súdu je v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP a požiadavkami judikatúry ústavného súdu a ESLP, ktoré sú na odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov kladené. Ústavný súd poukazuje na nasledujúce relevantné časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu týkajúce sa nevykonania dôkazu – výsluchu PaedDr. U.: „Neúplnosť zistenia skutkového stavu (§ 205 ods. 2 písm. c/ O. s. p.) je v sporovom konaní odvolacím dôvodom len za predpokladu, že príčinou neúplných skutkových zistení bola okolnosť, že súd prvého stupňa nevykonal účastníkom navrhnutý dôkaz, spôsobilý preukázať právne významnú skutočnosť, (napr. preto, že ho nepovažoval za rozhodujúci pre vec), avšak iba samotná okolnosť, že nevykonal dôkazy účastníkmi navrhnuté, nemôže byť v sporovom konaní spôsobilým odvolacím dôvodom. Z povahy veci vyplýva, že účastník, ktorý odvolaním uplatní tento odvolací dôvod, musí

súčasne označiť dôkaz, ktorý – hoci bol navrhovaný – nebol vykonaný a uviesť právne významné skutočnosti, ktoré, hoci boli tvrdené, súd prvého stupňa nezisťoval, najmä preto, že ich nepovažoval za právne významné a ďalej, že vždy musí ísť len o skutočnosti a dôkazy uplatnené už v konaní pred súdom prvého stupňa.

Dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania, v ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné pre rozhodnutie vo veci. Účastníci konania majú povinnosť uviesť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (procesná dôkazná povinnosť) a súd rozhoduje, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd musí starostlivo zvažovať, ktoré navrhnuté dôkazy je potrebné vykonať za účelom zistenia skutkového stavu veci (§ 120 ods. 1 O. s. p.). Zásadne nevykoná dôkazy, ktoré nemajú význam pre vec samú. Nevykonanie dôkazu súd vysvetlí vo svojom rozhodnutí.

Žalobca vytýkal súdu prvého stupňa, že neúplne zistil skutkový stav tým, že nevykonal dôkaz – výsluch svedka PaedDr. M. ., CSc..

Výsluch svedka PeadDr. M. U. CSc. navrhla pôvodne iba žalovaná (vyjadrenie k žalobe – č. l. 14, zápisnica o pojednávaní z 9. 5. 2007 – č. l. 60-63, stanovisko z 3. 5. 2007 – č. l. 81). Žalobca výsluch svedka PeadDr. M. U. CSc. navrhol až na pojednávaní 5. 9. 2007 (zápisnica o pojednávaní – č. l. 86-88) a uviedol, že ho žiada vypočúť k otázkam, prečo uviedol v dohode o vyporiadaní BSM, že nemá žiadne záväzky, čím ho ukrátil na uspokojení záväzku, ako aj k tomu, či mal nejaké iné majetky, z ktorých by mohol byť záväzok (zrejme pohľadávka) žalobcu uspokojená.

Súd prvého stupňa navrhnutý dôkaz nevykonal dôvodiac, že pre vec samú takýto dôkaz nemá význam. Svoju úvahu o nevykonaní tohto dôkazu vysvetlil v odôvodnení rozsudku. Odvolací súd akceptuje dôvody, pre ktoré súd tento dôkaz nevykonal a považuje postup súdu za správny. Nevykonanie tohto dôkazu podľa názoru odvolacieho súdu nemá za následok neúplné zistenie skutkového stavu veci. “

V súvislosti s nevykonaním výsluchu PaedDr. U. krajský súd tiež poukázal na tú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu, z ktorej vyplýva, že okresný súd „Nepovažoval za potrebné a efektívne vykonať navrhnutý dôkaz výsluchom dlžníka, ako svedka, k otázke, prečo pri uzatváraní dohody o vyporiadaní BSM uviedol, že nemá žiadne záväzky, pretože akékoľvek objasnenie tejto skutočnosti nie je podstatné pre konanie a pre preukázanie

vedomosti žalovanej o úmysle dlžníka ukrátiť uzavretím dohody veriteľa poukazujúc aj na písomné vyhlásenie dlžníka k otázkam informovania žalovanej o svojich obchodných aktivitách s tým, že nie je dôvodné predpokladať, že by prípadnou svedeckou výpoveďou zmenil svoje stanovisko k tejto otázke.“.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že neakceptovanie návrhu sťažovateľky na vykonanie dôkazu okresným súdom a následne aj krajským súdom nemôže samo osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje.

Okresný súd a následne aj krajský súd sa v odôvodnení svojich rozsudkov detailne zaoberali vymedzením dôvodov, prečo nepovažovali za potrebné výsluch PaedDr. U. vykonať. Úvaha okresného súdu o odmietnutí vykonania sťažovateľkou navrhovaného dôkazu, s ktorou sa stotožnil aj krajský súd a následne v zmysle § 219 ods. 2 OSP doplnil na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu ďalšie dôvody, podľa názoru ústavného súdu nebola svojvoľná či neprimeraná, naopak, mala racionálny podklad, ktorý vychádzal z predmetu sporu a obrany žalovanej smerom k zisťovaniu skutkového stavu veci. V dôsledku uvedeného taktiež nemožno konštatovať, že by všeobecné súdy aplikovali zákonné ustanovenia o dokazovaní v občianskom súdnom konaní tak, že by tým popreli ich účel a význam (I. ÚS 23/2010), či tak, že táto interpretácia a aplikácia nebola v súlade s ústavou a dohovorom.

Aj keď sa ústavný súd stotožňuje s názorom sťažovateľky v tom, že občianske súdne konanie je ovládané zásadou ústnosti a bezprostrednosti, ani takýto argument nemôže spochybniť postup krajského súdu v súvislosti s nevypočutím svedka PaedDr. U., keďže

podstatným dôvodom, prečo krajský súd neakceptoval návrh sťažovateľky na vykonanie dôkazu, boli dôvody, pre ktoré sťažovateľka navrhla PaedDr. U. vypočuť ako svedka.

Aj ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľka žiadala vypočuť PaedDr. U. k otázkam, ktoré nemali pre vec samú význam. Skutočnosť, že PaedDr. U. neuviedol v dohode o vypořádání BSM, že nemá žiadne dlhy, iba podporuje tvrdenie odporkyne, že o dlhoch svojho bývalého manžela nevedela. Dôvod, prečo PaedDr. U. svoje dlhy pred bývalou manželkou zatajil, je irelevantný. Takisto skutočnosť, či má iný majetok, ktorým by svoj záväzok voči sťažovateľke uhradil, nemá s meritom veci žiadny súvis.

Tvrdenie sťažovateľky, že PaedDr. U. mal byť vypočutý aj k svojmu vzťahu ku krajskému súdu v súvislosti s podanou námietkou zaujatosti, ústavný súd uvádza, že vzťah PaedDr. U. ku krajskému súdu, resp. jednému z členov odvolacieho senátu, nemá žiadnu relevanciu vo vzťahu k možnému dokázaniu vedomosti Ing. U. o úmysle PaedDr. U. uzatvorením dohody o vypořádání BSM ukrátiť svojho veriteľa.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka tvrdí, že výpoveď žalovanej Ing. U. o tom, že nevedela o obchodoch a dlžobách svojho bývalého manžela PaedDr. U., pričom argumentuje tým, že táto skutočnosť vyplýva jednak z jej návrhu na rozvod a tiež z toho, že Ing. U. priznala, že mala vedomosť o pôžičkách manžela a že v roku 2004 preberala zásielky, v tom čase ešte manžela PaedDr. U. na základe splnomocnenia, ktoré jej udelil, vôbec nie je pravdivá.

Krajský súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku uvádza: «Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav, t. zn. vyvodzuje zo skutkového zistenia, aké práva a povinnosti majú účastníci podľa príslušného právneho predpisu a nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav (skutkové zistenie). O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal správne použiť alebo aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil, príp. ho na daný

skutkový stav inak nesprávne aplikoval (z podradenia skutkového stavu pod právnu normu vyvodil nesprávne závery o právach a povinnostiach účastníkov konania).

Ani tento odvolací dôvod nie je daný.

Podľa § 42a ods. 1 OZ veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Podľa § 42a ods. 2 OZ odporovať možno právnemu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnemu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

Zmyslom odporovacej žaloby (z hľadiska žalujúceho veriteľa) je docieľiť rozhodnutie súdu, ktorým by bolo určené, že voči nemu je dlžníkom urobený právny úkon neúčinný. Rozhodnutie súdu, ktorým by bolo odporovacej žalobe vyhovené by predstavovalo podklad k tomu, aby sa veriteľ mohol na základe titulu spôsobilého na výkon rozhodnutia (exekučného titulu) vydaného proti dlžníkovi domáhať uspokojenia svojej pohľadávky z toho, čo odporovateľným právnym úkonom ušlo z dlžníkovho majetku a to nie proti dlžníkovi, ale voči tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu prospech. V prípade, že uspokojenie veriteľa z tohto majetku nie je dobré možné, musí sa veriteľ – namiesto určenia neúčinnosti právneho úkonu – domáhať, aby mu ten, komu z odporovateľného právneho úkonu dlžníka vznikol prospech, vydal takto získané plnenie. Odporovacia žaloba je právnym prostriedkom slúžiacim na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľa v konaní o výkon rozhodnutia (exekučnom konaní), a to postihnutím vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, ktoré odporovateľným právnym úkonom ušli z dlžníkovho majetku, príp. vymožením peňažnej náhrady vo výške zodpovedajúcej prospechu získanému z odporovateľného právneho úkonu. Aktívne legitimovaným na podanie odporovacej žaloby je veriteľ, ktorý má v čase rozhodovania súdu voči dlžníkovi vymáhateľnú pohľadávku a keď odporovateľným právnym úkonom dlžníka došlo k zmenšeniu jeho majetku.

Prvostupňový súd dospel k správne mu záveru, že žalobca, na ktorého zmluvou o postúpení pohľadávok z 19. 7. 2005 prešla pohľadávky PaedDr. J. P. voči dlžníkovi PaedDr. M. U., CSc., bol aktívne legitimovaný na podanie odporovacej žaloby a disponoval voči dlžníkovi vymáhateľnou pohľadávkou.

Pasívna legitimácia v takomto konaní je upravená v § 42b ods. 2 OZ tak, že žaloba o určenie, že dlžníkov právny úkon je voči veriteľovi neúčinný, môže byť úspešná len vtedy, ak bola podaná voči osobe, s ktorou alebo v prospech ktorej bol právny úkon urobený.

Podmienky, za ktorých môže veriteľ odporovať právne mu úkonu dlžníka sú upravené v cit. ust. § 42a ods. 2 OZ pričom – vo vzťahu k tomu, kto je druhou stranou odporovaného právneho úkonu, príp. v čí prospech bol právny úkon urobený – sú v tomto ustanovení (čo do rozloženia dôkazného bremena) definované dva druhy odporovateľných právnych úkonov. Oba druhy odporovateľných právnych úkonov sa vzájomne líšia skutkovou podstatou a dôkazným bremenom. Prvý prípad odporovateľnosti sa týka právneho úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť veriteľa (animus fraudandi), ak musel byť tento úmysel druhej strane známy. Úmysel dlžníka a vedomosť druhej strany právneho úkonu ukrátiť ktoréhokolvek veriteľa musí byť veriteľom v tomto prípade tvrdený a aj dokázaný. Druhým prípadom odporovateľnosti sú právne úkony, ktorými boli veritelia dlžníka ukrátení a ku ktorým došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou, alebo ktoré urobil dlžník v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa nemohla rozpoznať ani pri náležitej starostlivosti. V týchto prípadoch zákon úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa i vedomosť blízkej osoby o existencii tohto úmyslu priamo predpokladá. Blízka osoba preto musí preukázať (ona znáša dôkaznú povinnosť a dôkazné bremeno), že úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa nemohla ani pri vynaložení náležitej starostlivosti rozpoznať.

Súdnu praxou je už vyriešené, že úspešne možno odporovať aj dohode o vypořádání BSM, pokiaľ by bývalí manželia síce postupovali podľa § 150 OZ, ale rozdelenie vecí, príp. práv a záväzkov by úmyselne volili tak, aby stav po vypořádání znemožnil alebo úplne vylúčil uspokojenie pohľadávky voči nim, ako dlžníkom.

Podstatnou otázkou majúcou význam pre rozhodnutie vo veci bolo posúdenie, či žalovanú vo vzťahu k dlžníkovi (PaedDr. M. U., CSc.) možno pokladať za osobu jemu blízku.

Podľa § 116 OZ blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu.

Citované ustanovenie rozlišuje osoby, ktoré sú navzájom blízke (príbuzný v priamom rade, súrodenci a manžel) a osoby, ktoré sa za určitých podmienok považujú za blízke (t. j. iné osoby). Niektoré osoby sú teda blízkymi osobami ipso facto, t. j. už v dôsledku príbuzenstva, resp. manželstva a ináč vtedy, ak budú splnené ďalšie podmienky. Blízkymi osobami sú – nezávislé od akejkoľvek ďalšej podmienky – manželia po dobu trvania manželstva, bez zreteľa na to, či žijú spoločne alebo nie. Žalovaná s PaedDr. M. U., CSc., (dlžník žalobcu) dohodu o vyporiadaní BSM uzavrela 29. 4. 2005. Rozsudok Okresného súdu Košice II 18C 214/2004-21, ktorým bolo ich manželstvo rozvedené nadobudol právoplatnosť 27. 4. 2005. V čase právneho úkonu, ktorému žalobca odporuje teda žalovaná nebola manželkou jeho dlžníka.

Iné osoby sú blízkymi osobami, ak sú navzájom v pomere rodinnom alebo obdobnom a ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Či jedna osoba bude pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu a či to pociťuje dôvodne, prislúcha uvážiť a rozhodnúť súdu. Pri tomto posudzovaní nemôže súd vychádzať z duševných stavov určitej osoby, ale predovšetkým z hľadiska objektívno-spoločenského, preto posudzuje, či z hľadiska spoločenskej morálky – prihliadajúc na všetky dôležité okolnosti prípadu – môže určitá osoba dôvodne pociťovať ujmu spôsobenú inej osobe ako vlastnú ujmu.

Súd prvého stupňa dospel k správneému záveru, že žalovaná v čase uzavretia dohody o vyporiadaní BSM nebola blízkou osobou PaedDr. M. U., CSc., dlžníka žalobcu, lebo s ním nebola v pomere rodinnom alebo obdobnom pomere. Vzhľadom na okolnosti, ktoré predchádzali rozvodu ich manželstva možno mať za dôvodné tiež, že by ujmu, ktorú utrpel PaedDr. M. U., CSc., nepociťovala ako vlastnú. V konaní totiž nebolo sporné, že PaedDr. M. U., CSc., so žalovanou dlhodobo pred rozvodom manželstva nevedol spoločnú domácnosť, že žil na Ukrajine s družkou, s ktorou sa mu 16. 11. 2001 narodila dcéra K. Za týchto okolností niet dôvodu považovať žalovanú v zmysle § 42a ods. 2 OZ za osobu blízku dlžníkovi žalobcu.

Nakoniec i zástupca žalobcu na pojednávaní pred odvolacím súdom (zápisnica o pojednávaní z 15. 6. 2011 na č. l. 296-298) nespochybnil názor súdu prvého stupňa, že žalovanú nemožno považovať voči PaedDr. M. U., CSc. za blízku osobu a uznal, že dôkazné bremeno na preukázanie vedomosti o úmysle dlžníka ukrátiť veriteľa je v tomto konaní na žalobcovi. Odvolací súd sa však nestotožňuje s názorom žalobcu, že otázku unesenia dôkazného bremena žalobcom je treba vykladať „mäkkšie“ s poukazom na krátkosť času, ktorý uplynul medzi právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva žalovanej s PaedDr. M. U. CSc. a uzavretím dohody o vyporiadaní BSM. Opäť je potrebné poukázať na dlhotrvajúci manželský rozvrat účastníkov odporujúceho právneho úkonu, predchádzajúci rozvodu ich manželstva.

S prihliadnutím na uvedený záver žalobca musel v konaní preukázať, že PaedDr. M. U., CSc. uzavrel dohodu o vyporiadaní BSM v úmysle ukrátiť veriteľa, a že tento úmysel musel byť žalovanej známy. Občianske súdne konanie je konaním dôkazným, čo znamená, že účastníka v konaní zaťažuje povinnosť tvrdenia a povinnosť navrhnúť na svoje tvrdenia dôkazy preukazujúce ich pravdivosť. Ak účastník v konaní nesplní svoju povinnosť tvrdenia alebo povinnosť navrhnúť na svoje tvrdenie dôkazy alebo navrhnuté dôkazy sa nevzťahujú na jeho tvrdenie, dostáva sa do procesnej situácie dôkaznej núdze, kedy súdu nezostáva iné, len zhodnotiť túto procesnú situáciu v jeho neprospech vo výsledku, v rozhodnutí vo veci samej, lebo tvrdená okolnosť nebola preukázaná.

Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie skutočnosti, že žalovanej bol známy úmysel jej dlžníka M. U. ukrátiť veriteľa J. P., poukazujúc na vykonané dôkazy a ich správne vyhodnotenie. Z výpovede svedka PaedDr. J. P. (č. l. 53) vyplynulo, že nevie, či PaedDr. U. informoval o pôžičke svoju manželku. Ing. F. S. (č. l. 53-54), ktorý sa vyjadroval k svojej návšteve v byte PaedDr. U. (v nešpecifikovanej dobe), pri ktorej s dlžníkom mal hovoriť o pôžičke si nebol istý, či ženou, ktorú mu PaedDr. U. predstavil ako svoju manželku bola žalovaná, P. L. (č. l. 61-62) mal telefonicky hovoriť so žalovanou (na prelome júla – augusta, resp. v novembri) a žiadať ju, aby urgovala manžela na zaplatenie pôžičky, čo však ona poprela, a iné dôkazy na preukázanie telefonických hovorov tohto svedka so žalovanou s tvrdeným obsahom hovorov ani neboli označené. Ani z výpovede Ing. L. H. (č. l. 61-62), nie je vedomosť žalovanej o úmysle jej bývalého manžela ukrátiť veriteľa bez akýchkoľvek pochybností

zrejma. Ani z ďalších skutočností, na ktoré žalobca poukazuje (preberanie zásielok žalovanou za jej bývalého manžela – bez preukázania toho, že sa oboznámila, s ich obsahom, tvrdenie obsiahnuté v návrhu na rozvod manželstva, že „voči odporcovi je začaté občiansko-právne konanie, v ktorom ho jeho bývalý obchodný partner žaluje b veľmi vysokú peňažnú čiastku“ – bez konkretizácie, o akého partnera išlo) záver o takejto vedomosti žalovanej nemožno vyvodiť.»

Z citovanej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu je zrejmé, že krajský súd sa v ňom zaoberal všetkými námietkami sťažovateľky obsiahnutými v odvolaní proti rozsudku okresného súdu vrátane námietok týkajúcich sa hodnotenia výpovede Ing. U., ktoré sú predmetom sťažnosti, pričom ústavný súd konštatuje, že krajský súd sa každou námietkou sťažovateľky zaoberal mimoriadne podrobne. Je potrebné tiež konštatovať, že tvrdenia sťažovateľky obsiahnuté v sťažnosti sú iba opakovaním a rozvádzaním námietok, ktoré už sťažovateľka uplatnila v odvolaní proti rozsudku okresného súdu a s ktorými sa už vysporiadal krajský súd. Takto poňatá sťažnosť stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v systéme všeobecného súdnictva, ktorá mu však neprináleží vzhľadom na čl. 124 ústavy, keďže podľa uvedeného článku ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ústavnosti. Nie je úlohou ústavného súdu hodnotiť výpoveď akéhokoľvek svedka, v prípade sťažovateľky výpoveď Ing. U., a na základe subjektívneho tvrdenia sťažovateľky o jej nepravdivosti spochybňovať rozhodnutia všeobecných súdov. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť fyzické osoby a právnické osoby pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ich pred takými zásahmi do ich práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, IV. ÚS 111/09).

Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, má oporu vo vykonanom dokazovaní, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný, s poukazom na jeho postavenie, tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd podrobne odôvodnil svoj právny názor týkajúci sa skutočnosti, že Ing. U. nie je možné považovať za osobu blízku PaedDr. U., a preto dôkazné bremeno týkajúce sa vedomosti Ing. U. o úmysle PaedDr. U. ukrátiť veriteľov uzatvorením dohody o vypořádání BSM bolo na sťažovateľke. Vo svetle týchto okolností sa napadnuté rozhodnutie krajského súdu vo vzťahu k hodnoteniu dôkazu – výpovede Ing. U. vecne nejaví ako zjavne neopodstatnené, svojvoľné alebo ústavne neudržateľné, resp. spôsobilé vyvolať porušenie sťažovateľkou označených základných práv zaručených v ústave a práv zaručených v dohovore.

Zároveň ústavný súd zdôrazňuje, že do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), ani to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Na základe uvedeného podľa názoru ústavného súdu nejestvuje taká príčinná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a rozsudkom krajského súdu pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky, ktorá by umožňovala vysloviť záver o porušení sťažovateľkou označených práv.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (I. ÚS 12/01, IV. ÚS 287/04). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2012